

Anna Podsiadło

Inne archiwum : o archiwum artystycznym Teatru Śląskiego im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 3-4/3/4, 74-82

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

ANNA PODSIADŁO

Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach

**INNE ARCHIWUM.
O ARCHIWUM ARTYSTYCZNYM TEATRU ŚLĄSKIEGO
IM. STANISŁAWA WYSPIAŃSKIEGO W KATOWICACH¹**

W 2007 roku minęło 100 lat od powstania teatru w Katowicach. 2 października 1907 roku uroczystą premierą dramatu Friedricha Schillera *Wilhelm Tell* zainaugurował działalność niemiecki Teatr Miejski (Das Stadttheater). Otwarto go w stojącym do dziś przy katowickim Rynku budynku, zaprojektowanym przez Carla Moritza, doświadczonego architekta teatralnego (autora m.in. projektu gmachu opery w Kolonii, a także teatrów miejskich w Barnem i Düren). Przez piętnaście lat na tej scenie pojawiały się różnorodne spektakle grane dla niemieckiej publiczności – były wśród nich zarówno dramaty, jak i komedie oraz cieszące się szczególną popularnością widowiska muzyczne – opery i operetki. Podczas pierwszej wojny światowej aktywność artystyczna teatru zmalała, a nawet została przez pewien czas wstrzymana. Po roku 1918 wznowiono przedstawienia, przede wszystkim muzyczne, jednak w 1922 roku niemiecki Teatr Miejski zakończył działalność. Dziś można ją odtworzyć przede wszystkim dzięki dokumentom zachowanym w katowickim Archiwum Państwowym. W samym teatrze nie zachowało się nic z pierwszych lat jego istnienia.

Od października 1922 roku we wspomnianym gmachu rozpoczęła się historia polskiej sceny, nazywanej początkowo Teatrem Polskim w Katowicach. 17 września 1936 roku, podczas inauguracji nowego sezonu, miał miejsce uroczysty akt zmiany dotychczasowej nazwy te-

¹ W tekście wykorzystałam fragmenty referatu *Biblioteka i zasób archiwalny Teatru Śląskiego im. St. Wyspiańskiego w Katowicach – zbiory i użytkownicy*, wygłoszonego na XV Konferencji Sesji Archiwów Szkół Wyższych, Instytucji Naukowych i Kulturalnych Stowarzyszenia Archiwistów Polskich „Archiwa i ich użytkownicy”, Katowice 21-23 czerwca 2007, zorganizowanej przez Archiwum Uniwersytetu Śląskiego.

atru na Teatr im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach. Tym, dzięki któremu bezimienny dotychczas Teatr Polski, jako jedyny w kraju przyjął imię wielkiego artysty², był ówczesny dyrektor tej sceny – Marian Sobański. Dwanaście lat kierowania katowickim zespołem to wyjątkowy okres w całej historii tego teatru. Po zmieniających się z sezonu na sezon dyrektorach nareszcie funkcję tę objął ktoś, komu udało się skonsolidować grono artystów, zaprosić do współpracy najwybitniejszych krajowych reżyserów i doprowadzić do tego, że w Katowicach zaczął działać teatr o wysokim poziomie artystycznym. Sobański miał także świadomość, że historia teatru potrzebuje potwierdzenia w zapisach dokumentalnych. Z okazji piętnastolecia pracy Teatru Polskiego na Śląsku, podjął się napisania monografii *Teatr Polski na Śląsku 1922-1937* (Katowice 1937). To właśnie w tej książce po raz pierwszy pojawiła się informacja o istniejącym archiwum teatru. W jej pierwszym rozdziale czytamy: „Oparłem się głównie na materiałach archiwalnych teatru, które rozpoczęliśmy przechowywać i systematycznie gromadzić w sezonie 1925/26” (Sobański, 1937, s. 5), a zatem najprawdopodobniej za rządów poprzedniego dyrektora, Kazimierza Biernackiego. Charakteryzując metodykę pracy własnej nad monografią, M. Sobański pisze: „Wiem, że ustalanie repertuaru na podstawie wypisów i roczników prasy nie może sobie rościć pretensji do absolutnej dokładności; prasa bowiem poświęcała w tym okresie zbyt mało uwagi działalności Teatru, szczupłe zaś komunikaty prasowe i teatralne inseraty ogłoszeniowe nie zawsze notowały zmiany repertuarowe i odwołane przedstawienia. Nie miałem jednak innego źródła, które dostarczyłoby potrzebnego i wyczerpującego materiału informacyjnego. Starania moje, jakie w tym względzie podjąłem u ówczesnych kierowników katowickiej sceny, w sprawie uzyskania do wglądu ewentualnie posiadanych przez nich zbiorów afiszy, dzienników frekwencyjnych itp., pozostały, niestety, bez rezultatu. Nie mając pewnych wiadomości, czy w pierwszych latach istnienia Teatru gromadzono już materiały dla przyszłego archiwum, czy też uległy one z niezrozumiałych dla mnie powodów zniszczeniu, a nie chcąc z drugiej strony wstrzymywać mojej pracy, zdecydowałem się ostatecznie na wypisywanie notatek o teatrze i pozycji repertuarowych metodą porównawczą z roczników pism prasy codziennej” (Sobański, 1937, s. 6). W dodatkowym przypisie-komentarzu autor

² Do dziś Stanisław Wyspiański nie patronuje żadnemu innemu teatrowi zawodowemu; jego imię przyjął jedynie teatr Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej w Krakowie.

przedstawił także pierwotny projekt publikacji, która miała zawierać o wiele więcej informacji, niż zamieszczono w już wydrukowanej książce (szczegółowe kalendarium Teatru w analizowanym piętnastoleciu, pełne obsady i nazwiska realizatorów każdej premiery, także komentarze prasowe). Fragment ten kończy się słowami: „Wielkie koszty druku, z jakimi się spotkałem przy realizacji w ten sposób pojętej publikacji, zmusiły mnie do zamknięcia jej w ramach szczuplejszych. [...] Przyszły historyk polskich teatrów znajdzie wycofany przeze mnie materiał w archiwum naszego teatru” (Sobański, 1937, s. 5-6).

O losach dokumentów, zgromadzonych przez dyrektora Sobańskiego, których zdobywanie było iście benedyktyńską pracą, dowiadujemy się czytając odautorski wstęp do wydanego w 1963 roku wznowienia cytowanego już wydawnictwa (Sobański, 1963). Ponownie pojawiają się w nim informacje o finansowych ograniczeniach, które sprawiły, że „rozmiary monografii ograniczono do około dwustu stron treści i materiału ilustracyjnego. Pozostały materiał, zebrany i uporządkowany, przechowano w archiwum Teatru w nadziei, że znajdzie się on w wydawnictwie późniejszym i bardziej szczegółowym. Wybuch drugiej wojny światowej przekreślił nasze plany. [...] Niemcy zniszczyli wszystko, co było polskie; na stosie przed frontonem teatru katowickiego spalono bibliotekę i bogate archiwum teatralne” (Sobański, 1963, s. 9). W tak dramatyczny sposób skończyła się historia przedwojennego archiwum katowickiego teatru. Dziś, w teatralnym archiwum, z dokumentów dotyczących lat dwudziestolecia międzywojennego znaleźć można około 50 programów, głównie z lat 1931-1933 oraz 1937-1939³ oraz kilkanaście fotografii pochodzących ze zbiorów prywatnych. To wszystko, co ocalało z siedemnastu lat działalności Teatru.

W kwietniu 1945 roku w Katowicach ponownie zaczął działać polski teatr, początkowo – za dyrekcji Karola Adwentowicza i Wilama Horzycy – używający przedwojennej nazwy Teatr im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach, a od początku sezonu 1945/46 – Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach. Nowy sezon wiązał się z bardzo istotnym dla historii sceny wydarzeniem – przyjazdem do Katowic zespołu Teatru Polskiego ze Lwowa. Dyrekcję Teatru Śląskiego powierzono Bronisławowi Dąbrowskiemu, pod którego kierownictwem odbył się ten exodus Lwowiaków. Z pewnością doświadczenie dyrektorskie Dąbrowskiego, aktora i reżysera, zdobyte we lwowskim Teatrze Polskim, wiązało się także ze świadomością, jak ważną sprawą jest gromadzenie doku-

³ Programy zostały zakupione w antykwariacie, już po wojnie.

mentacji wydarzeń artystycznych, teatralnych, a także historycznych. Nie dziwi zatem to, że od jesieni 1945 roku w teatralnej bibliotece i połączonym z nią integralnie archiwum artystycznym, ponownie rozpoczęto gromadzić różnorodne materiały źródłowe związane z historią Teatru Śląskiego. Odpowiedzialność za zbiory powierzono pracownikowi zatrudnionemu na stanowisku bibliotekarza. „Należałoby przyjąć jako obowiązującą zasadę, aby w każdym teatrze istniało archiwum pod opieką archiwisty, który mógłby ponadto spełniać obowiązki bibliotekarza” – pisała w artykule *Sprawa dokumentacji widowiska teatralnego* Stefania Skwarczyńska (Skwarczyńska, 1973, s. 131). Warto zwrócić uwagę na fakt, że autorka jako rzecz oczywistą traktuje zarówno istnienie archiwum i biblioteki teatralnej, jak i ich wspólne funkcjonowanie. Zastanawiające jest, że nie dostrzega ona potrzeby fachowego wykształcenia w dziedzinie historii teatru, a właśnie taka wiedza jest pracownikowi archiwum artystycznego wręcz niezbędna. Tylko merytoryczne przygotowanie i duże doświadczenie w odbiorze dzieła teatralnego pozwala na weryfikację kierowanych do archiwum materiałów. Wystarczy wspomnieć o problemach, jakie wiążą się z opisywaniem zdjęć. Fotografie współczesne opisywane są na bieżąco. Zdarza się jednak, że do archiwum wpływają nieznane dotąd zdjęcia z dawnych przedstawień. Wówczas tylko dobra znajomość twarzy aktorów sprzed lat, umiejętność rozpoznawania ich pod grubą warstwą charakterystyki, w kostiumie lub peruce pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, kto i w jakiej roli został na nich przedstawiony. Pracownicy odpowiedzialni za bibliotekę i archiwum artystyczne łączą zadania stricte bibliotekarskie, polegające głównie na gromadzeniu i opracowywaniu nowych książek oraz ich wypożyczaniu, z zadaniami archiwistycznymi, wymagającymi m.in. starannego udokumentowania nowej premiery, opracowania przeróżnych materiałów dotyczących życia teatralnego w najszerszym tego słowa znaczeniu oraz ich udostępnianie.

Co stanowi zasób archiwalny w teatrze? Już w 1935 roku Wiktor Brumer w artykule *Niedomagania polskiej teatrologii* pisał: „Chcąc objąć całokształt zagadnień historyczno-teatralnych, należy opierać się na rozlicznych źródłach, z których – poza bibliografią teatralną [...] najważniejsze są: 1. afisze teatralne, 2. egzemplarze teatralne⁴, 3. pamiętniki i rela-

⁴ Egzemplarze – tak określa się w języku teatralnym roboczy zapis tekstu dramatu; mówimy więc o egzemplarzu reżysera czyli tym, z którego korzystał on podczas pracy nad spektaklem, egzemplarzu aktorskim, egzemplarzu suflera, egzemplarzu inspicjenta, czy też o egzemplarzach np. scenografa, akustyka, realizatora dźwięku itp.

cje współczesne, 4. recenzje teatralne, 5. archiwalia, 6. materiał ikonograficzny” (Brumer, 1935, s. 94)⁵. Współcześnie, nie lekceważąc znaczenia wymienionych materiałów, częściej przy gromadzeniu dokumentacji stosuje się podział dokonany przez Zbigniewa Raszewskiego, wybitnego historyka teatru, który wyodrębnił dwa zbiory dokumentów związanych z widowiskiem teatralnym – dokumenty dzieła i dokumenty pracy (Raszewski, 1970). Dokumenty dzieła dotyczą efektu finalnego (przedstawienia), dokumenty pracy mają rejestrować proces dochodzenia do owego dzieła. Dokumentacja pracy nie jest rzeczą łatwą – artyści bronią się przed podglądaniem ich w procesie twórczym, aktorzy niechętnie zezwalają na obecność osób postronnych na próbach. Istnieją jednak możliwości zarejestrowania choć częściowo kolejnych etapów pracy, dzięki gromadzeniu: tekstów sztuk jeszcze zanim wejdą w etap prób, bez skreśleń; protokołów z pierwszych prób, gdy reżyser przedstawia swoją koncepcję realizacji; projektów scenografii i kostiumów; notatek z prób generalnych, na które dopuszczana jest już publiczność – głównie pracownicy teatru. Materiały te pozwalają na obserwowanie – choć z daleka – jak powstaje przedstawienie. Dokumenty dzieła, m.in. rejestracje przedstawień, są łatwiejsze do zachowania. W Teatrze Śląskim, od końca lat osiemdziesiątych XX wieku, na taśmach VHS (systematycznie przegrywanych na DVD) oraz płytach DVD, specjalista od archiwizacji wizualnej zarejestrował już ponad 100 spektakli. Innymi dokumentami dzieła w teatralnym archiwum artystycznym są: zdjęcia i negatywy (m.in. bardzo cenny zbiór około 230 rolek negatywów fotografa Bronisława Stapińskiego z lat 1946-1967) oraz wycinki prasowe związane z premierami, osobami współpracującymi ze śląską sceną (aktorami, reżyserami, scenografami, autorami dramatów itp.) i ogólną działalnością teatru. Zbiór uzupełniają wydawane przez teatr programy, afisze, plakaty, a także partytury, zapisy nutowe i rejestracje muzyki na taśmach lub płytach DVD – wszystko to, co dotyczy już zrealizowanego przedstawienia. Ważne są zarówno opinie profesjonalnych krytyków, jak i np. prace młodzieży uczestniczącej w konkursach na recenzję teatralną, prywatne wypowiedzi widzów, komentarze internetowe. Pozwala to śledzić odbiór spektaklu, jest zapisem jego funkcjonowania w świecie.

Zbiory biblioteki i archiwum artystycznego teatru cieszą się zainteresowaniem wielu użytkowników. Są nimi zarówno pracownicy teatru jak również naukowcy, studenci, a w ostatnich latach także ma-

⁵ Przedruk fragmentu w: *Teatrologia w Polsce w latach 1918-1939. Antologia*. Wybór tekstów i oprac. E. Udalska, Warszawa 1979, s. 94.

turzyści, pracujący nad swoimi prezentacjami z języka polskiego. Spośród pracowników teatru szczególnie często odwiedzają archiwum aktorzy. Przychodzą zazwyczaj wtedy, gdy zbliża się ich jubileusz pracy artystycznej; są zainteresowani przypomnieniem daty premiery sprzed wielu lat, czasem nazwiskiem reżysera czy partnerującego kolegi. W młodości nie przywiązywali aż tak wielkiej wagi do, chociażby, tytułów granych sztuk, może nawet nie spodziewali się, że udokumentowanie swoich często drugoplanowych ról będzie miało dla nich po latach takie znaczenie. Teraz, gdy pamięć nieco zawodzi, archiwum teatralne wydaje się być najpewniejszym źródłem potrzebnych informacji. Zbiory biblioteki wykorzystywane są w ostatnich czasach także przez aktorów poszukujących dla siebie interesującego materiału do samodzielnej pracy lub współpracujących ze szkołą lub niezależną grupą teatralną. Zdarza się, że grany przed laty dramat, zachowany tylko w archiwalnym egzemplarzu, okazuje się interesującą propozycją sceniczną. Liczne grono użytkowników korzystających z zasobów biblioteki i archiwum stanowią również doksztalający się pracownicy teatru, a także osoby zajmujące się edukacją teatralną.

Dużą liczbę osób zainteresowanych zasobami archiwum stanowią studenci, prowadzący badania na temat działalności artystycznej Teatru Śląskiego oraz związanych z nim twórców. Powstało już kilkanaście prac licencjackich i magisterskich, głównie monografii⁶. Oczekiwania studentów względem archiwum artystycznego są zróżnicowane. Część osób ogranicza się do krótkich ale wyczerpujących informacji z zakresu ich tematu badawczego (wiele takich kwerend przeprowadzanych jest drogą internetową), część zaś nastawia się na dłuższą, systematyczną analizę materiałów zgromadzonych w archiwum. Studenci ci poświęcają wiele czasu na lekturę recenzji, przeglądanie zdjęć, czasem przeprowadzenie rozmów z aktorami. Po ukończeniu badań nierzadko ofiarowują do archiwum jeden egzemplarz swojej pracy.

⁶ M.in. *Bernard Krawczyk. Aktor scen Śląska i Zagłębia. Biografia artystyczna* Gabrieli Guzgan z Instytutu Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1996); *Ona – Zofia Truszkowska. Portret aktorski* Agnieszki Kowackiej z Zakładu Teatru i Dramatu Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (2005); *Twórczość scenograficzna Wiesława Langego* Stanisława Usienia z Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Poznaniu (1994); *Inscenizacje dramatów Stanisława Ignacego Witkiewicza w Teatrze im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach* Magdaleny Tkacz z Zakładu Teatru i Dramatu Instytutu Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego (2006); *Archiwizacja kolekcji plakatów artystycznych z Teatru Śląskiego w Katowicach* Aliny Gbyl z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (2008).

Zasoby biblioteki teatralnej i archiwum artystycznego stanowią bazę źródłową do powstawania prac o szerszym zakresie. Z okazji mijającego w 1997 roku dziewięćdziesięciolecia istnienia budynku teatru oraz siedemdziesiątej piątej rocznicy działalności Sceny Polskiej w Katowicach, została wydana bogato ilustrowana książka Elżbiety Toszy o historii Teatru Śląskiego (Tosza, 1998). Monografia Andrzeja Linerta dotycząca katowickiej sceny, a omawiająca okres 1949-1992, także jest ilustrowana wieloma fotografiami pochodzącymi ze zbiorów teatralnych (Linert, 1988). Najnowsze wydawnictwo, związane z jubileuszem stulecia Teatru w Katowicach (*Teatr*, 2007) również w ikonografii wykorzystuje zbiory biblioteki i archiwum artystycznego.

Oddzielną grupę korzystających ze zbiorów stanowią twórcy przeróżnych wystaw. Ich tematyka jest bardzo różnorodna – od monograficznych prezentacji dorobku dramatopisarzy, aktorów, reżyserów lub scenografów, poprzez realizowane – najczęściej przez biblioteki i domy kultury – rocznicowe ekspozycje, aż do skromnych, ale nigdy nie lekceważonych próśb szkół czy małych ośrodków kultury o udostępnienie materiałów na wystawę, np. z okazji Dnia Teatru. Najczęściej wypożyczane są kolorowe plakaty, będące nierzadko dziełem wybitnych twórców, a także programy i fotografie ze spektakli. Organizowane są również własne wystawy, prezentujące osiągnięcia artystyczne i historię katowickiej sceny oraz postaci wybitnych twórców związanych z Teatrem Śląskim. Są one często wzbogacane cennymi osobistymi pamiątkami artystów, co pozwala mieć orientację na temat dokumentów życia teatralnego, pozostających w zbiorach prywatnych. Warto wspomnieć o znaczeniu archiwum nie tylko jako o miejscu poszukiwań, lecz także instytucji złożenia depozytu – dorobku całego życia. Tak traktują je, często samotni, bardzo już wiekowi aktorzy i inni pracownicy teatru, dla których praca dla sceny była najważniejszą wartością ich życia. Kto inny zachowa ich wspomnienia, dorobek całego życia, najcenniejsze pamiątki wielu lat pracy? Gdy brak rodziny, którą kiedyś była dla nich wspólnota teatralna, a najbliżsi krewni nie są zainteresowani zbiorami, archiwum teatralne wydaje się być idealnym miejscem do gromadzenia tych materiałów. Mogą one stanowić odrębne kolekcje lub wchodzić w skład istniejących już zbiorów z adnotacją, kto był tych zdjęć, afiszy, recenzji, często cennych książek czy unikatowych egzemplarzy ról, ofiarodawcą. Trzeba wiele troski i zaangażowania, aby zdobyć zaufanie ludzi sceny i aby przekonać ich, że powierzone teatrowi pamiątki zostaną starannie przechowane i otoczone należ-

nym szacunkiem. Każda nadarzająca się okazja wyeksponowania na okolicznościowej wystawie zdeponowanych w archiwum dokumentów to wielka satysfakcja darczyńcy.

Wbrew pozorom, archiwum artystyczne teatru jest miejscem ciągle żywym. Współpracuje z wieloma ludźmi i instytucjami, gromadząc zbiory i udostępniając je na miejscu lub przekazując potrzebne materiały elektronicznie (dzięki wykorzystaniu nowych technik, ryzyko zniszczenia czy zagubienia cennych dokumentów zostaje zminimalizowane). Aby sprawnie działało, potrzebny jest jednak wciąż człowiek, który usystematyzuje przechowywane w archiwum materiały, aby umożliwić ich wykorzystanie. To o nim pisał przed laty Bohdan Korzeniewski: „Kiedy rewolucje zmiatają z powierzchni ziemi stare ustroje, wałą się trony, republiki przeobrażają się w państwa totalne – bibliotekarze robią spokojniusięńko katalog alfabetyczny i w czasie największej zawieruchy dochodzą do litery N”⁷.

Bibliografia

- Brumer W. (1935), *Niedomagania polskiej teatrologii*. „Przegląd Współczesny”, nr 158, s. 357-379; nr 159, s. 44-56. Przedruk w: *Teatrologia w Polsce w latach 1918-1939*. Antologia. Wybór tekstów i oprac. E. Udalska, Warszawa 1979, s. 94.
- Korzeniewski B. (1938), *Bezdomna nauka*. „Scena Polska” R. 15, s. 9-20. Przedruk w: *Teatrologia w Polsce w latach 1918-1939*. Antologia. Wybór tekstów i oprac. E. Udalska, Warszawa 1979, s. 150.
- Linert A. (1988), *Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach 1949-1922*. Katowice.
- Raszewski Z. (1970), *Dokumentacja przedstawienia teatralnego*. W: *Dokumentacja w badaniach literackich i teatralnych*. Wybrane problemy. Red. J. Czachowska. Wrocław ; Warszawa ; Kraków, s. 203-271.
- Skwarczyńska S. (1973), *Sprawa dokumentacji widowiska teatralnego*. „Dialog”, nr 7, s. 129-133.
- Sobański M. (1937), *Teatr Polski na Śląsku 1922-1927*. Katowice.
- Sobański M. (1963), *Teatr Polski na Śląsku 1922-1939*. Katowice.

⁷ Przedruk w: *Teatrologia w Polsce w latach 1918-1939*. Antologia. Wybór tekstów i oprac. E. Udalska, Warszawa 1979, s. 150.

Teatr w Katowicach. 100 lat historii (2007). Katowice.

Tosza E. (1998), *Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach 1907-1922-1997*. Katowice.

A. Podsiadło
A different archive. On the artistic archive
of Stanisław Wyspiański Silesian Theater in Katowice
Summary

The text contains a brief sketch of history of establishment of the artistic archive of Stanisław Wyspiański Silesian Theater in Katowice, its collection and users. The first documented information about the archive's existence come from the interwar period. Its entire collection was burned in September 1939. The collection began to be renewed in the year 1945. Since that time, the artistic archive collects the documentation of performances, which are programs, playbills, photographs, press clippings, VHS and DVD recordings, musical notation, stage design etc. The archive users are mostly the theater workers – actors, performance executers, as well as investigators, students and people interested in the history of the Silesian Theater.

